

OSLO STATSADVOKATEMBETER

Oslo politidistrikt
Postboks 2093 Vika
0125 OSLO

Deres referanse:

Vår referanse:

Dato:

21/767 - 2 / MPE015

07.06.2021

Inspeksjon/tilsyn av Enhet Sentrum - Oslo Politidistrikt

1 INNLEDNING

Det ble avholdt inspeksjon/tilsyn av Geografisk Driftsenhet Sentrum (GDE Sentrum)/Enhet Sentrum (ENS) ved Oslo politidistrikt i perioden onsdag 7. april til fredag 9. april 2021. Inspeksjonen ble utført av førstestatsadvokat Jens Olav Sæther, statsadvokatene Stein Vale, Per Egil Volledal og Monica Krag Pettersen, samt de konstituerte statsadvokatene Ingelin Hauge, Janne Danielsen og Karl Kristian Nordheim.

Enheten ble sist inspisert i mars 2019, dvs. for to år siden. Det var planlagt tilsyn av enheten i månedsskiftet mars/april 2020, men dette ble avlyst som en følge av covid-pandemien som oppsto på denne tiden. Utover at den planlagte inspeksjonen ble avlyst som følge av pandemien, har 2020 vært et spesielt år for ENS hvor enhetens arbeidsvilkår, rammebetingelsene for etterforskningen og den enkelte medarbeiders arbeidssituasjon har blitt påvirket av pandemien. Denne situasjonen har vart inn i 2021 og vil nok også vare noe frem i tid.

Av smittevern hensyn ble inspeksjonen gjennomført ved fjernmøter på videolink og ved saksgjennomgang på eget kontor eller hjemmekontor, samt at det ble innhentet skriftlig svar på spørsmål og statistikkopplysninger både forut for og i løpet av inspeksjonen. Enhetens lokaler ble således ikke besøkt under inspeksjonen og vi fikk heller ikke møtt de ansatte fysisk. Vi håper å få gjort dette ved neste tilsyn.

Vi startet inspeksjonen ved å ha et videomøte med ledelsen for ENS, herunder lederne for etterforskning og påtale. Deretter gjennomgikk vi utvalgte saker fra eget kontor/hjemmekontor og hadde videomøte med allmennjuristene og juristene på avsnittet for spesiell innsats (SI). Det ble også gjennomført videomøter med jurister som behandler ungdomssakene og med jurister som behandler økonomisaker ved enheten.

Inspeksjonen ble avsluttet med et fellesmøte der vi redegjorde for våre hovedinntrykk etter inspeksjonen. Denne rapporten inneholder bidrag fra alle statsadvokatene som har deltatt ved inspeksjonen.

Enhetens organisering er i alt vesentligste den samme siden forrige inspeksjon. Nytt er at et eget ungdomsavsnitt nå er opprettet, noe som ble gjort 17. september 2019, hvilket etter det opplyste har medført at ungdomssakene har fått større prioritering, fokus og status enn tidligere. Nytt er videre at et tredje påtaleavsnitt er opprettet og at påtaleseksjonen er styrket med flere juriststillinger. Enheten er nå er ressursatt med 43 faste juriststillinger, hvorav 4 er lederstillinger. I tillegg har enheten siden høsten 2020 fått tildelt Covid-19-midler fra Justis- og beredskapsdepartementet for å ansette tre politiadvokater i midlertidige stillinger for å ta unna rettssaksrestanser pga. pandemien. Ved forrige inspeksjon i 2019 var det 35 juriststillinger ved enheten.

I inspeksjonsrapporten for 2019 ble det beskrevet utfordringer med etterforskningskapasiteten ved enheten, særlig på etterforskersiden. Det ble beskrevet vanskeligheter med å beholde etterforskere over tid og opplevd som utfordrende at store deler av etterforskerne var unge og uerfarne. Dette forsinket saksbehandlingen og la press på juristene. Et oppfølgingspunkt fra statsadvokatens side etter inspeksjonen var derfor en anmodning om å forsøke å finne løsninger som gjør det mer attraktivt å jobbe som etterforsker over tid. I 2019 var 42% av etterforskerne ved enheten politibetjent 1. Tilsvarende tall under denne inspeksjonen er 36%. Dette er positivt og vi kommer nærmere tilbake de grepene enheten har tatt for å få dette til senere i rapporten.

Et av funnene under inspeksjonen i 2019 var at bruken av kapasitetshenleggelse tydet på at enheten ikke var ressursatt på en måte som gjorde den i stand til å løse oppgavene som var forventet av dem. Vi har ikke sett på kapasitetshenleggelse under denne inspeksjonen, men konstaterer at de grep enheten bl.a. har tatt med å øke antallet påtalejurister, holde på flere etterforskere og bedre organisere påtale- og etterforskningsteamene kan synes å ha hatt en positiv effekt på enhetens behandling av straffesakene og vi kommer tilbake til dette under. Pr. inspeksjonstidspunktet er enheten godt innenfor måltallene for antall ikke-påtaleavgjorte saker. Antallet kapasitetshenleggelse på enheten har i 2020 ligget nokså jevnt på noe over 10%. Dette fremstår likevel som et høyt tall og vi vil følge dette opp med anmodning om en redegjørelse fra enheten med deres synspunkter på dette tallet. Fra enheten er det opplyst at pandemien ikke har medført noen utstrakt økning i bruken av kapasitetshenleggelsesinstituttet.

Utgangspunktet er at Enhet Sentrum etterforsker de saker som skjer i stasjonskretsen, med mindre saken hører under en av spesialseksjonene i distriktet. Siden mars 2020 har Enhet Vest og Enhet Sentrum bistått FEE med å etterforske og påtaleavgjøre enkelte voldtekts- og andre seksuallovbruddsaker som et ledd i å redusere distriktets restanser for denne sakstypen. Enheten etterforsker også noen saker som er kodet som forsøk drap, som også trekkes av FEE i henhold til

trekkinstruksen. Siden forrige inspeksjon er NAV-sakene overtatt av FEE, mens Enhet Sentrum i stedet har overtatt brann saker fra FEE.

Formålet med statsadvokatens inspeksjonsvirksomhet er å bidra til at politiets straffesaksbehandling er effektiv og holder et kvalitativt høyt nivå. Ettersom Enhet Sentrum ikke har særlig erfaring med eller kompetanse på av etterforskning av saker som gjelder seksuelle overgrep ettersom disse håndteres av FEE, var det ønskelig under inspeksjonen å gjennomgå disse sakene for å se på kvaliteten på enhetens behandling etterforskningen av disse. Det samme gjelder sakene enheten har etterforsket og som gjelder drapsforsøk. Resultatene av statsadvokatens gjennomgang fremkommer senere i rapporten.

Det er for tiden et prosjekt på gang i Oslo politidistrikt som skal utrede forslag til ny trekkinstruks hvor driftsenhetene skal trekke alle saker, herunder saker som i dag trekkes av bl.a. FEE. Dersom dette blir vedtatt vil således utgangspunktet være at overgrepssaker og saker som gjelder forsøk på drap skal etterforskes på enheten, sammen med annen alvorlig kriminalitet.

2 KORT OM GDE SENTRUM

ENS består av tidl. Sentrum og Grønland politistasjon og trekker saker fra tidl. Grønland og Sentrum krets. Enheten er norsk politis minste geografiske driftsenhet. Målt i antall straffesaker er den imidlertid landets største og enheten behandler 12% av anmeldelsene i landet og håndterer 12% av patruljeoppdragene i Norge. I 2020 ble det totalt registrert 35 000 anmeldelser på enheten. Ca. 9000 av disse ble behandlet på enheten etter trekkreglene.

Enhet Sentrum er stedplassert på politihuset på Grønland og på gamle Sentrum politistasjon i Hammersborggata. Under inspeksjonen ble det opplyst at det er startet en prosess med å samle enheten til felles lokasjon i Hammersborggata. Samlokaliseringen antas å ville være gjennomført i desember 2022. Det er særlig fire forhold som preger arbeidet ved Enhet Sentrum: hovedstadsoppdraget, utelivet, de åpne rusmiljøene og barne- og ungdomskriminaliteten. Typiske straffesaker som trekkes og behandles ved enheten er således ordensforstyrrelser og mindre alvorlig vinnings-, volds- og narkotikakriminalitet.

GDE Sentrum har pr. inspeksjonstidspunktet 450 ansatte og er organisert i to staber og fem seksjoner. Enhetsleder er Tore Soldal. Arne Kristian Solbakken leder etterforskningsseksjonen og etterretningsseksjonen ledes av Stig Vasbø. Påtaleseksjonsleder er Vibeke Schøyen. Schøyen var på inspeksjonstidspunktet avgitt til gruppen som er satt ned for å lage utkast til nye sak- og trekkregler for Oslo politidistrikt. Liv Aasberg Corneliussen, påtaleavsnittsleder for avsnitt 2, fungerer i hennes sted og har vært vår kontaktperson i forkant av inspeksjonen. Under inspeksjonen ble vi bistått av

Renate Myhre Medby, leder av påtaleavsnitt 3, idet Corneliussen den aktuelle uken deltok på lederkurs på PHS.

2.1 Organiseringen av påtaleseksjonen

Påtaleseksjonen er delt inn i tre påtaleavsnitt; påtaleavsnitt 1, 2 og 3. Påtaleavsnitt 1 og 2 består av juristene på lokal/allmenn etterforskning. Hvert av disse avsnittene er delt opp i to team, slik at det til sammen er fire team med allmennjurister. De fire teamene korresponderer med etterforskningsavsnittene for lokal etterforskning (jourgruppene).

Hvert team består av fem politijurister, fire som går i portefølje og en politiadvokat 2 som er teamleder (påtaleteamleder). Teamene har sammen med sine respektive etterforskningsgrupper jour hver 4. uke. I jouruken er arbeidsoppgavene fordelt på juristene slik at en har saksjour (er jourhavende), en har fengslingsjour og en har refengslingsjour og/eller krimjour. Den som har saksjour trekker alle innkomne saker og blir påtaleansvarlig for dem. Fengslingsjour er en støttefunksjon for den som har saksjour og bistår med å håndtere førstegangsfengslinger for saksjour. Refengslingsjour og/eller krimjour bistår med refengslinger i andres portefølje aktuell jouruke.

Den enkelte politijurist på lokal etterforskning har således sakstrekk hver 16. uke. Under jouruken sitter saksjour og politifaglig etterforskningsleder (PEL) sammen på jourkontoret og foretar fortløpende prioriteringer i innkomne saker, herunder tar stilling til om de skal settes ut på etterforskning. Teamleder er også tilgjengelig til å kunne bistå med å foreta nødvendige prioriteringer i jouruken.

Påtaleavsnitt 3 består av juristene som er tilknyttet spesialetterforskningsavsnittene, dvs. avsnitt for ungdomsetterforskning, avsnitt for økonomietterforskning og avsnitt for spesiell innsats. Hvert av de nevnte spesialetterforskningsavsnittene er bemannet med to juriststillinger. Juriststillingen på ungdomsavsnittet har vært delt mellom to jurister i 2020/2021 og en av juristene på påtaleavsnitt 3 er fristilt med fagansvar for vold og psykiatri. Til sammen består dette påtaleavsnittet således åtte påtalejurister. Med ett unntak er samtlige politiadvokat 2.

Den enkelte politijurist på dette påtaleavsnittet har sakstrekk annenhver uke, og trekker da saker på sitt respektive fagområde. På ungdom og økonomi gjennomføres det ukentlige saksmøter med påtale og etterforskning for å gå gjennom alle innkomne saker forrige uke. På lokal etterforskning har sakstrekkjurist og PEL reservert hele uken etter sakstrekk for å gjennomgå og vurdere/prioritere alle nye innkomne saker.

Under inspeksjonen ble det opplyst at fire av enhetens politiadvokat 2 er godkjente TA-jurister, og er avhørsledere i alle TA på enheten, uavhengig av hvilket avsnitt som etterforsker saken.

Pr. 01.04.2021 er 10 av politiadvokatene på enheten ute i ulike permisjoner (en er konstituert statsadvokat, resten i fødselspermisjon/pappapermisjon). 18 av juristene på enheten er politiadvokat 2, dvs. har lengre arbeidserfaring som påtalejurist.

2.2 Etterforskningsseksjonen

Etterforskningsseksjonen består pr. 01.04.2021 av 123 stillinger, hvorav 14 er i permisjon. Stillingsfordelingen på etterforskning er slik:

- Pb 1: 39
- Pb 2: 30
- Pb 3: 14
- PFB: 7
- POB: 17

Etterforskningsseksjonen består - foruten de fire avsnittene for lokal etterforskning/jourgruppene og de nevnte tre spesialavsnittene (ungdom, økonomi og spesiell innsats) - av et avsnitt for digitalt politiarbeid og et avsnitt for straffesaksstøtte. Avsnittet for digitalt politiarbeid bistår andre avsnitt med sikring og analyse av digitale spor. Det arbeider kun etterforskere på avsnittet og disse etterforsker ikke egne saker, men bidrar inn med teknisk etterforskningskompetanse. Avsnittet for straffesaksstøtte består av sivilt kontoransatte som bistår etterforskningsavsnittene.

Avsnittene for lokal etterforskning/jourgruppene og juristene som er tilknyttet disse etterforskningsgruppene er steds plassert på politihuset på Grønland. Spesialavsnittene med tilhørende jurister er steds plassert på tidligere Sentrum politistasjon. Avsnitt for digitalt politiarbeid og avsnitt for straffesaksstøtte var i 2020 steds plassert både på Grønland og på tidligere Sentrum politistasjon. Hele avsnittet for digitalt politiarbeid er pr. 1. juni 2021 flyttet til tidligere Sentrum politistasjon.

De lokale etterforskningsavsnittene er bemannet på dag- og kveldstid og i helgene. Det samme er spesialavsnittene, med unntak for Avsnittet etterforskning av økonomisk kriminalitet.

Det er en økning i antallet politibetjent 2 og politibetjent 3 fra forrige inspeksjon. Enheten har opplyst at dette skyldes at man har gjort endringer i kompetansekriteriene for disse stillingskategoriene ved at det nå kreves 2 (mot tidligere 3) års ansiennitet for å bli politibetjent 2 og at det nå kreves 4 (mot tidligere 6) års ansiennitet for å bli politibetjent 3. Det er opplyst at dette har bidratt til at unge etterforskere blir lengre på enheten og det rapporteres om større stabilitet og

mindre gjennomtrekk de to siste årene sammenlignet med foregående år.

Enhet Sentrum opplever ikke vansker med å rekruttere etterforskere til seksjonen, ved siste utlysning av stillinger på etterforskningsseksjonen var det 408 søkere. GDE Sentrum er således en attraktiv arbeidsplass, men det er stort sett kun relativt unge og uerfarne politiutdannede som søker seg til enheten. For i større grad å finne frem til de av søkerne som ønsker en karriere som etterforsker og således forbli på enheten, i alle fall i en stund, har rekrutteringsansvaret blitt flyttet ned til etterforskningsseksjonen. Håpet er at dette ytterligere kan føre til stabilitet og kontinuitet ved at godt motiverte personer rekrutteres til stillingene, og ikke de som søker seg til enheten i vente på at stillinger skal bli ledige på patruljeseksjonen.

3 NÆRMERE OM PÅTALESEKSJONEN

3.1 Innledning

Under inspeksjonen i 2019 ble det fra påtaleledelsen pekt på følgende hovedutfordringer:

- Antallet saker innebærer kontinuerlig høyt produksjonstempo der det er utfordrende å finne den riktige balansen mellom effektivitet og kvalitet. I tillegg innebærer dette høy aktorbelastning for enhetens jurister.
- Aktorbelastningen medfører et stort antall aktorbytter. I tillegg til at bytte av aktor i seg selv er ineffektiv ressursutnyttelse innebærer dette også store administrative oppgaver for lederne ved avsnittene.
- Høy turnover av politijurister med "tomme" porteføljer i en overgangsfase frem til ny jurist er plass.
- Enheten rekrutterer hovedsakelig jurister uten påtaleerfaring, hvilket innebærer at det går mye tid til opplæring av nyansatte og mindre effektivitet i oppstartsfasen.
- Det er tegn som tyder på at det er en viss slitasje på mer erfarne juristene som følge av stadig opplæringsansvar.

Denne situasjonsbeskrivelsen ble delt av juristene ved ENS, og fra deres side ble de bl.a. pekt på vansker med å være etterforskningsleder ved siden av øvrige arbeidsoppgaver med aktorater, aktoratbytter, porteføljehåndtering mm. Juristene etterspurte flere etterforskere og flere erfarne politiadvokater (politiadvokat 2) som de kunne trekke på.

Etter inspeksjonen i 2019 har enheten tatt en rekke organisatoriske grep på juristsiden og det er også

opprettet flere juriststillinger. Særlig ledernivået på juristsiden er styrket ved at det i tillegg til påtaleseksjonslederen er tre påtaleavsnittsledere ved enheten og fire påtaleteamledere. Ingen av disse går i portefølje. Til hvert påtaleteam er det dessuten en fristilt aktorjurist under opplæring som ikke har porteføljeansvar. Av juristene er det videre 12 ansatte med fagansvar som har tilpasset saksportefølje.

Funnene fra forrige inspeksjon synes således fulgt opp ved styrking av påtaleleddet både ved økning av antall hoder og kompetanse. Ledelsen ved enheten har opplyst at den nye organiseringen bidrar til større fleksibilitet på påtaleavsnittet, det er flere å spille på som ikke går i portefølje og mange av disse har dessuten lengre erfaring som påtalejurist. Endringene har etter det opplyste ført til reduksjon i antall aktorbytter og mindre opplevd arbeidspress hos juristene. Et viktig bidrag til reduksjonen i antall aktorbytter er etter det opplyste at det våren 2019 ble opprettet tre gruppeporteføljer i samråd med Oslo tingrett. Det er til enhver tid 3-4 fristilte politiadvokater som aktorerer sakene som berammes i disse porteføljene. Saker som berammes i disse porteføljene er mengdesaker som er lette å håndtere, særlig for nyansatte politiadvokater, og disse settes i starten inn i disse porteføljene for så gå over til å ha eget saks- og porteføljeansvar.

Ettersom Enhet Sentrum nå til enhver tid har flere fristilte politiadvokater er det opplyst at enheten de siste årene ikke hatt tomme porteføljer. Politiadvokater som er fristilte bistår med overlapp for en periode mellom av- og påtroppende porteføljeansvarlig. I løpet av 2020 og frem til mars 2021 har 10 fast ansatte politiadvokater sluttet. I samme periode er det ansatt 11 politiadvokater ved enheten.

3.2 Porteføljestyling

Ledelsen ved enheten opplyser å ha et stort fokus på porteføljestyling og bruker PAL for Strasak og PSV aktivt til dette. Enheten har innført "teamROS" (Resultat Orientert Samtale) som gjennomføres hver måned av de tre påtaleavsnittsledere med alle påtalejuristene og etterforskerne på hvert team. Ved teamros gjennomgås alle saker under etterforskning mht status og gjenstående gjøremål og frister for ferdigstilling gjennomgås i alle saker.

I tillegg gjennomfører påtaleavsnittsleder individualROS med politiadvokatene på eget avsnitt med jevne mellomrom, basert på "Solsikke"-rapporten som sendes ut hver måned til etterforskerne og juristene og som inneholder en liste over alle ikke-påtaleavgjorte saker i den enkeltes portefølje. Saksbehandlingstiden fremgår også av Solsikken. I tillegg distribueres det hver måned lister over alle prioriterte voldssaker og ungdomssaker som ikke er avgjorte. Listene sendes til påtalejuristene samt avsnittsledere og PEL på etterforskning. Alle politiadvokatene får opplæring i Pal for Strasak som et alternativt verktøy for å følge med på porteføljen i det daglige, uten å måtte vente på "Solsikken", men det er opplyst det hovedsakelig er de mer erfarne politiadvokatene som benytter PAL for Strasak i det daglige.

Det er opplyst at enheten har fokus på jevn/tilnærmet lik saksfordeling på de fire lokale etterforskningsavsnittene. For porteføljestyling på tvers av avsnittene utarbeider påtaleavsnittslederne jevnlig oversikter over alle porteføljer på alle tre avsnitt, for å følge med på utviklingen av porteføljene over tid. Dersom det er behov for å justere en portefølje fordeler man saker internt på teamet eller mellom ulike avsnitt. Politiadvokat 2 jobber i porteføljene på eget team, og tar unna ekstra dersom en portefølje trenger bistand.

For større/mer komplekse saker har enheten mulighet til å sette ned team på Spesiell Innsats etterforskning. Dette er gjort for eksempel i saker som gjelder drapsforsøk i ungdomsmiljø med mange impliserte, skyting i det offentlig rom eller knivstikking i gjengmiljø. En slik fordeling gjøres umiddelbart på morgenen den dagen saken kommer inn, slik at påtale og etterforskning raskt iverksetter en etterforskningsplan.

3.3 Møter med påtalejuristene på ENS

For å få et oppdatert innblikk i arbeidshverdagen til påtalejuristene med porteføljeansvar på enheten, ble det avholdt møter med juristene på lokal etterforskning og på spesialseksjonene.

På møtet med allmennjuristene møtte 14 av i alt 25 politiadvokater. På hvert av møtene med spesialavsnittene møtte de juristene som er tilknyttet aktuelt avsnitt. Nedenfor fremgår enkelte av de temaene som ble berørt under møtene.

Juristene beskriver et godt faglig og sosialt arbeidsmiljø med lav terskel for å søke råd og fellesskap hos kolleger. Man har mest tilhørighet med sin egen gruppe. Mange av juristene har vært ansatt i politidistriktet i mindre enn to år, men med erfaring fra domstol og advokatvirksomhet. På grunn av koronasituasjonen har det ikke vært så lett å bli godt kjent med alle kollegene.

Det ble beskrevet bedring med hensyn til arbeidsbelastning og det bekreftes at ingen porteføljer nå er tomme. Porteføljene har jevnt over færre saker til enhver tid enn tidligere, det er god porteføljestyling og forberedelse til aktorater etterleves i forholdet 1:1 mellom rettsdager og forberedelsestid. Man fører stort sett egne saker i retten. Fordeling og bytter forekommer, men innenfor akseptabelt nivå. Man vil helst gå selv med ankesaker man har ført i tingretten. De opplever at det fortsatt er høy aktoratbelastning og juristene ønsker seg mer disponibel kontortid til produksjon og saksbehandling. Nærmeste leder må godkjenne forespørsler om skjermet kontortid.

Fra juristene på økonomiavsnittet ble det fremhevet at påtalekapasiteten med bare to politiadvokater er sårbar særlig ved lange aktorater. Påtaleledelsen sørger derfor for å bruke andre politiadvokater ved enheten for å avlaste de to økonomiadvokatene når det er nødvendig. Det er positivt at påtaleledelsen på en slik måte aktivt benytter ressursene på en for enheten god måte. Sårbarhet på juristsiden ble også fremhevet i møte med politiadvokatene på ungdomsavsnittet, hvor de etter det

opplyste risikerer å miste den ekstra tilførte 60 % stillingen. Ideelt sett mener de at de burde 2,5 påtalejurist ved avsnittet.

Det hjelper å ha jurister som kun aktorerer saker. Samarbeidet med ledelsen virker godt. Det har vært et konkret fokus på å fremme muligheter for lønns- og karriereutvikling, samt utvidelse av fagområder og flere politiadvokat 2-stillinger. Å få bredde og variasjon i sakstilfanget gjennom å avhjelpe FEE oppleves positivt. Jurister som har ønsket det har fått tildelt voldtektssaker, og drapsforsøkssaker har hovedsakelig fulgt alminnelig sakstrekksyklus.

Den største utfordringen er fortsatt på etterforskningsiden og juristene fremholder at det er behov for omfattende etterforskningsledelse. Mange av etterforskerne er ifølge juristene nokså uerfarne, det er betydelig gjennomtrekk og det er vanskelig for juristene å vite hvilken kompetanse etterforskerne har og ikke. Det er positivt at påtale er godt integrert med etterforskning, men juristene opplever det iblant som krevende at de blir sittende med tilleggsoppgaver som PEL egentlig skal ta ansvar for.

Det fysiske arbeidsmiljøet er for tiden påvirket av smittevernstiltak. Utgangspunktet er at den enkelte skal ha hjemmekontor utenom jour- og rettsdager, med mindre det foreligger spesielle behov. Det blitt informert om en ordning der enkelte utgifter til innkjøp av nødvendig utstyr kan søkes refundert, samtidig som det er opplyst at politidistriktet i utgangspunktet ikke har økonomi til ekstra skjermer og tastatur. De fleste benytter kun sine bærbare PC'er hjemme. Det er tillatt å låne med hjem utstyret man allerede har på kontoret, men dette må da fraktes tilbake de gangene man jobber på politihuset.

Fremover er det knyttet spenning til ny saks- og trekkinstruks, og hvordan det vil påvirke fagområdet og arbeidsbelastningen for stasjonsjurister. Med hensyn til den planlagte samlokaliseringen i Hammersborggata stiller man seg skeptisk avventende til åpent gruppelandskap.

4 KOMPETANSE OG KOMPETANSEUTVIKLING

Enhet Sentrum har laget et internt opplegg både for aktoropplæring (hovedforhandling og øvrige rettsmøter) og porteføljebehandling, herunder prioritering av arbeidsoppgaver. Nye jurister på seksjonen får tildelt en fadder. For nye politiadvokater som ikke har påtaleerfaring er det hovedsakelig en politiadvokat 2 som har opplæringsansvaret. Disse starter ikke i portefølje og er den første perioden med erfarne politiadvokater i retten før de selv starter med å aktorere enkle hovedforhandlinger med oversiktlig bevisbilde. I og med at enheten ikke har foreleggsaker lenger er det opplyst at typiske nybegynneraktorer er salg og oppbevaring av narkotika, mindre vinningssaker, bæring av kniv og vold/trusler mot politiet. Kompleksitet og omfang i aktoratene øker gradvis. Enheten har utarbeidet et tilbakemeldingskjema for aktorer, som kan benyttes av

fadder som følger nyansatte i retten. Fadder gjennomgår dommene som kommer og evaluerer disse sammen med møtende aktor. Nyansatte får tildelt portefølje når de har tilstrekkelig kompetanse.

Juristene følger også lokalt tilpasset OÅO. I 2019 var det del av OÅO at politiadvokatene fulgte hverandre i retten og ga hverandre tilbakemelding. I 2020 og 2021 har det vært del av OÅO å følge statsadvokaten i retten. Det er opplyst at de aller fleste ansatte har gjennomført dette. I svarbrevet er det også opplyst at etterforskningsseksjonen i 2020 og 2021 har fulgt deler av hovedforhandling i retten i saker som de selv har jobbet med. I møtet med juristene fremkom imidlertid opplysninger om at dette siste bare kan ha blitt gjort i begrenset omfang, idet en ikke er av den oppfatning at det legges særlig til rette for at etterforskerne skal få tid til å følge saker i retten.

Annenhver tirsdag arrangeres fagparoler for etterforskning og påtale og politiadvokat 2 gjennomfører jevnlig "2'er-halvtimen", som er 30 minutter faglig påfyll ca. annenhver fredag.

Politiadvokater med særskilt fagansvar deltar på kompetansehevende tiltak innen fagfeltet, slik at bl.a. ungdomsjuristene deltar i distriktets Ungdomsforum, TA-juristene har deltatt på dommeravhørsseminar i regi av Kripos og trafikkansvarlig deltar i "Påtalekontaktnettverk for trafikk i OPD". Juristene ved avsnittet for ungdomsetterforskning har også i samarbeid med etterforskning laget et tiltakskort som patrulje og FSI kan benytte seg av ved avhør av U18.

I enhetens skriftlige tilbakemelding før inspeksjonen er det uttrykt ønske om opplæring fra embetet i saksforberedelse og aktorering for lagmannsretten, og vi håper å kunne bidra med dette i løpet av inneværende år.

Straffesaksstøtte er pr i dag ikke involvert i konkrete fag- og opplæringsopplegg.

Enheten beskriver at det er gode erfaringer med FOA-ordningen, som gjelder både på etterforskning og påtale. Dette deles også av Oslo statsadvokatembeter.

5 PANDEMISITUASJONEN

Enheten har håndtert pandemisituasjonen godt. Påtalejuristene benyttet våren 2020, da tingrettene var stengt, til å jobbe ned porteføljene sine fra hjemmekontor, mens jour møtte fysisk på jobb. På etterforskning har man balansert fysisk oppmøte og hjemmekontor i forhold til arbeidsoppgaver (jourtjeneste med fysisk på jobb) og saksbehov. VTC eller Teams har vært benyttet til møter og daglig kommunikasjon og det har også vært gjennomført aktorater og fjernmøter med fjernmøteteknologi, hvor aktor enten har vært hjemme eller på kontoret, eller hvor vitner har vært avhørt ved fjernmøte i retten. Enheten beskrev gode erfaringer med dette og de ansatte fremsto som godt trent i bruk av digitale møteplattformer.

6 ANNET / ØVRIGE TEMAER

Vi ble også gitt en orientering om deler av kriminalitetsbildet og kriminalitetsutviklingen i den geografiske driftsenheten. Vi er av den oppfatning at enheten har en god oversikt over kriminalitetsdriverne i sitt område, herunder over kriminelle nettverk som involverer unge gjerningspersoner.

7 STATISTIKKOPPLYSNINGER

a. Antall mottatte anmeldelser for 2020:

Totalt registrert på Enhet Sentrum	34974
Saker behandlet av andre (FSI, overført andre iht trekkeregler)	26237
Saker behandlet ved Enhet Sentrum	8737
Etterforskningsseksjonen	8737
herunder	
Avsnitt 1 for lokal etterforskning	1729
Avsnitt 2 for lokal etterforskning	1947
Avsnitt 3 for lokal etterforskning	1909
Avsnitt 4 for lokal etterforskning	1973
Avsnitt for etterforskning av ungdomskriminalitet	336
Avsnitt for etterforskning av økonomisk kriminalitet	478
Avsnitt for spesiell etterforskningsinnsats	347
Lokalt saksmottak	17
Ikke fordelt avsnitt	1

Kilde: PSV D12 Lovbrudd – Gjerningssted (JUS 063)

Som det fremgår er saksfordelingen mellom de fire lokale etterforskningsavsnittene svært jevn. Det samme gjelder fordelingen mellom spesialavsnittene.

b. Antall positive påtaleavgjørelser og henleggelse for 2020:

	Positive påtaleavgjørelser	Henleggelse
Totalt i politidistriktet	24148	48989
Ved Enhet Sentrum	6024	5214
Påtaleseksjonen	10	3
Etterforskningsseksjonen	6014	5211
herunder		
Avsnitt 1 for lokal etterforskning	1271	975
Avsnitt 2 for lokal etterforskning	1158	1097
Avsnitt 3 for lokal etterforskning	1385	1006
Avsnitt 4 for lokal etterforskning	1518	1083
Avsnitt for etterforskning av ungdomskriminalitet	268	244
Avsnitt for etterforskning av økonomisk kriminalitet	255	215

Avsnitt for spesiell etterforskningsinnsats	146	275
Lokalt saksmottak	13	16
Kilde: PSV D8 Positive påtaleavgjørelser. Resultatet på indikatoren viser produksjonen av positive påtaleavgjørelser, 040-koder knyttet til forhold (person) JUS 320		

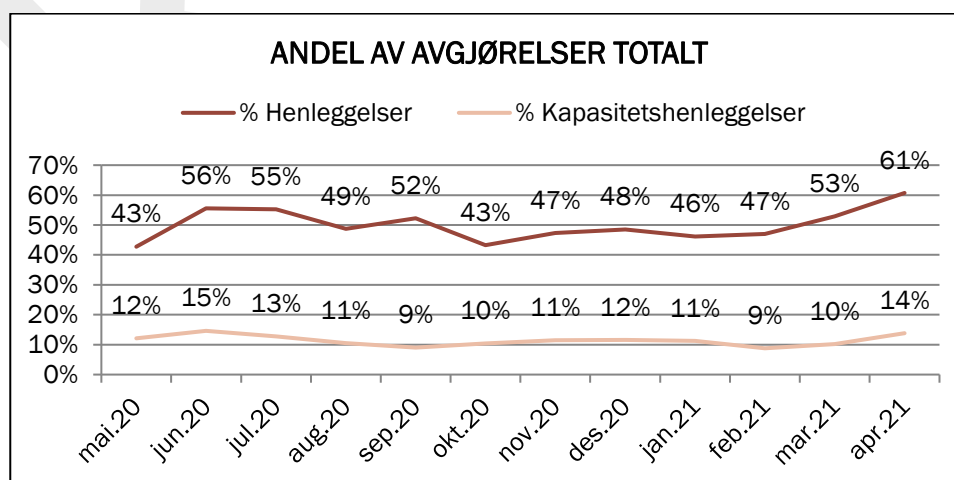
Som det fremgår av tabellen ble det fattet totalt 24 148 positive påtaleavgjørelser i Oslo politidistrikt i 2020. Av disse er 6024 fattet av ENS. Dette utgjør 24,94 % av distriktets totale antall avgjørelser. I snitt utgjør dette 182 avgjørelser per påtalejurist (33 stk., ikke inkludert jurister i permisjoner). Tallet øker til 261 dersom man tar utgangspunkt i antall påtalejurister som helt/delvis går i portefølje (23 stk.)

Totalt ble det henlagt 48 989 saker i Oslo politidistrikt i 2020. 5214 saker er henlagt på ENS. Dette utgjør 10,64 % distriktets totale henleggelsesprosent.

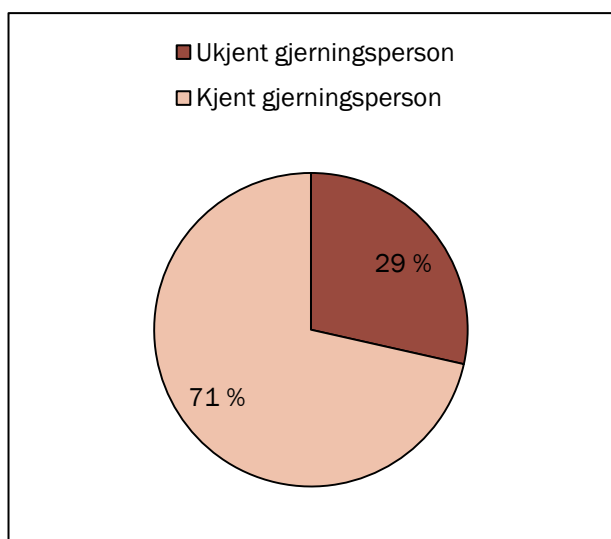
Legger man sammen tallene for positive påtaleavgjørelser og henleggelsesprosent, fremkommer at ENS har truffet påtalevedtak i 11 238 saker i 2020. Gjennomsnittlig henleggelsesprosent ved enheten er på 46,39% i 2020. Pr. april er det en økende henleggelsesprosent og henleggelsesprosenten er nå på 61%.

Kapasitetshenleggelsesprosent

Tabellen over er ikke brutt ned på henleggelseskoder. Vi har mottatt følgende oversikt over andelen henleggelsesprosent begrunnet i manglende saksbehandlingskapasitet for Enhet Sentrum i perioden mars 2020-2021:

Som det fremgår henlegges noe over 10% av sakene ved ENS i 2020 pga manglende saksbehandlingskapasitet. Det er opplyst at det i stor grad er vinningskriminalitet (bedrageri, tyveri), samt forhold kodet som hensynsløs atferd, som i det vesentlige henlegges under henvisning til dette. I tillegg omfattes det i henleggelsespraksisen et mindretall saker kodet som trusler eller som kroppskrenkelse i det nedre sjikt, etter en konkret vurdering.

	HIÅ-2020	HIÅ-2021
Ukjent gjerningsperson	144	83
Kjent gjerningsperson	319	208
SUM	463	291

Som det fremgår av tabellen og oversikten knytter en stor andel av kapasitetshenleggelsene seg til saker med kjent gjerningsperson.

Utgangspunktet er at henleggelse på grunn av manglende kapasitet er begrenset til *etterforskning* av sak med *ukjent gjerningsperson*. Med kjent gjerningsperson menes en person som er navngitt eller på annen måte identifisert i en anmeldelse til politiet, eller som ved beskjeden bruk av ressurser åpenbart kan identifiseres. Det fremgår av Riksadvokatens rundskriv nr. 3/2016 "*Det er ressursituasjonen for politidistriktets samlede straffesaksbehandling som her må iakttas, ikke situasjonen ved det enkelte tjenestested eller organisatoriske enhet innen distriktet. Momenter som politidistriktets totale arbeidssituasjon sammenholdt med tilgjengelige ressurser og omfanget av den etterforskningsinnsats saken vil kreve mot sannsynligheten for at etterforskningen vil kunne lede til straffansvar, står sentralt.*" Det ligger utenfor denne inspeksjonen å ha en formening om politidistriktets samlede straffesaksbehandling, noe som tilligger politidistriktets ledelse. Ut fra ovennevnte rundskriv fremgår dessuten at et vilkår er at politidistriktets øverste ledelse har gitt overordnede, skriftlige føringer for slik henleggelse.

I rundskriv nr. 1/2021 fremgår videre: "*Det er rom for – i en avgrenset periode – å nedprioritere reaktiv innsats for enkelte lovbruddskategorier, ikke minst dersom politidistriktet står overfor alvorlige kriminalitetsutfordringer eller saker som krever betydelig ressursuttak. Prinsippene i*

rundskriv nr. 3/2016 om kapasitetshenleggelse må følges. Lovbrudd omfattet av riksadvokatens prioriteringer kan aldri henlegges av kapasitetsgrunner, men det er rom for å vurdere andre lovbruddskategorier i tett kontakt med statsadvokaten og basert på lokale kriminalitets- og omverdensanalyser. Det bør tilsiktes en viss dynamikk i prioriteringene, slik at intet kriminalitetsområde over tid blir neglisjert."

Det fremlagte tallmaterialet og oversiktene indikerer at ENS henleggelsespraksis ikke på alle punkter er i samsvar med RAs direktiver. Videre fremstår andelen kapasitetshenleggelse ved Enhet Sentrum i 2020 og hittil i år som relativt høy. Til sammenligning henla Enhet Vest ca. 5% av sine saker i 2020 på grunn av manglende saksbehandlingskapasitet. Enhet Øst ligger også på dette nivået så langt i 2021.

- c. Antall rettsdager (hoved- og ankeforhandlinger i 2020 og hittil i år, tilståelsessaker med oppmøte og fengslinger med oppmøte personlig eller ved videolink):

	Hoved- forhandlinger 2020/ 2021	Anke- forhandlinger 2020 /2021	Oppmøte i tilståelses- saker 2020/2021	Fengslings- oppmøter 2020/ 2021	Sum:
Lokal	737/ 128	47/ 18	19/ 2	235/ 25	1038/ 173
Spesial	140/ 26	11/ 1	11/ 1	41/ 12	203/ 40
Lokal + spes	877/ 154	58/ 19	30/ 3	276/ 37	1241/ 213

Snittet for rettsdager til hovedforhandlinger pr. jurist i 2020 (33 stk. inkludert ledere, men ikke inkludert jurister i permisjoner): 26,5

Det totale snittet for dager til rettsoppmøter pr. jurist i 2020 (33 stk. inkludert ledere, men ikke inkludert jurister i permisjoner): 37,6

Snittet for dager til rettsoppmøter for juristene på allmenn/lokal påtaleavsnitt i 2020 (23 stk.) er 45,13. Tilsvarende tall for juristene på spesialavsnittene (8 stk.) er 25,37.

d. Ikke-påtaleavgjorte saker:

	Pr. 31.12.20	Pr. 20.03.21
Avsnitt 1 for lokal etterforskning		
0-3 mnd.	200*	142
3-12 mnd.	89	72
Over 12 mnd.	7	2
Sum		216
Avsnitt 2 for lokal etterforskning		
0-3 mnd.	190*	113
3-12 mnd.	76	111
Over 12 mnd.	25	30
Sum		254
Avsnitt 3 for lokal etterforskning		
0-3 mnd.	180*	73
3-12 mnd.	37	79
Over 12 mnd.	5	5

Sum	296*	157
Avsnitt 4 for lokal etterforskning		
0-3 mnd.	200*	221
3-12 mnd.	47	62
Over 12 mnd.	1	9
Sum	248*	292
Avsnitt for økonomietterforskning		
0-3 mnd.	75*	96
3-12 mnd.	94	81
Over 12 mnd.	28	32
Sum	197*	209
Avsnitt for spesiell innsats		
0-3 mnd.	60*	25
3-12 mnd.	70	57
Over 12 mnd.	16	7
Sum	146*	99
Avsnitt for ungdomsetterforskning		

0-3 mnd.	35*	17
3-12 mnd.	3	10
Over 12 mnd.	0	0
Sum	38*	27
Samlet ENS		
0-3 mnd.	944	687
3-12 mnd.	330	472
Over 12 mnd.	82	85
Sum	1356	1241

Tallene merket * er ca. tall som Enheten har oppgitt

e. Ikke-påtaleavgjorte saker fordelt på fase:

Pr. 31.12.20

	0-3 mnd.	3-12 mnd.	Over 12 mnd.
Påtaleansvarlig	N/A	241	60
Avgjort	N/A	102	18
Etterforsker	N/A	73	4
Sum		416	82

Pr. 20.03.21

	0-3 mnd.	3-12 mnd.	Over 12 mnd.
Påtaleansvarlig	107	133	66
Etterforsker	580	339	19
Sum	687	472	85

Som det fremgår av tabellene ser ENS ut til å ha begynt å bygge restanser på etterforskningsiden de siste månedene.

f. Saksbehandlingstid og måltall pr. desember 2020:

▲ **Strategiske mål: 05. Etterforske effektivt og med høy kvalitet (10)**

– S19 IPA > 3 md. (andel)	0,0	4,1
– S19 IPA > 3 md. (antall)	1 672,0	416,0
– S19 IPA > 12 md. (andel)	0,0	0,8
– S19 IPA > 12 md. (antall)	324,0	82,0
– S20 Saksbehandlingstid saker med person u/18 avgjort innen frist (42 dager)	42,0	43,4
– S20 Andel saker med person u/18 år innen frist (42 dager)	80,0	67,2
– S21 Saksbehandlingstid voldtektssaker	130,0	194,0
– S22 Saksbehandlingstid voldssaker med særskilt frist avgjort innen frist (90 da...	90,0	110,3
– S22 Andel voldssaker med særskilt frist avgjort innen frist (90 dager)	80,0	48,2

Som det fremgår av tabellen er saksbeholdningen for IPA langt under måltallene som er satt for enheten og viser en meget solid nedbygging av restanser fra inspeksjonen i 2019. Pr. mars 2019 var IPA 3-12 måneder på 1719 saker og IPA over 12 måneder på 296 saker. Når det gjelder fristsakene fremgår det av tabellen at enheten ikke holder saksbehandlingstiden i noen av disse og mindre enn 50% av voldssakene med frist avgjøres innen 90 dager. I relasjon til ungdomssakene er det opplyst at det er flere grunner til at fristen ikke overholdes i mange av disse sakene, se mer om dette under. I relasjon til voldtektssakene bemerkes at Enhet Sentrum har overtatt restansesaker fra FEE og således har hatt begrenset mulighet til selv å styre den totale saksbehandlingstiden i disse sakene.

Som det fremgår av den siste tabellen i punkt b. benytter Enhet Sentrum seg i stor grad av adgangen til å henlegge saker på grunn av manglende saksbehandlingskapasitet. Når dette holdes opp mot den lave saksbeholdningen av ikke-påtaleavgjorte saker, som er langt under måltallene, synes det som om enheten legger bort for mange saker uten å etterforske og påtaleavgjøre dem i en situasjon hvor de rent faktisk har kapasitet til å gjøre dette.

8 NÆRMERE OM ENKELTE AV AVSNITTENE OG SAKSFELT

8.1 Avsnitt for ungdomsetterforskning

Avsnittet trekker alle straffesaker hvor mistenkte var under 18 år på gjerningstidspunktet. Dette innebærer et stort spenn i sakstypene hva gjelder alvorlighetsgrad og kompleksitet. I møtet med ungdomsjuristene var det deres inntrykk at det i 2020 var færre narkotikasaker og mindre tyverisaker, men en økning i saker som gjaldt vold og ran.

Pr. i dag er det to jurister i 100 % stilling knyttet til avsnittet og en ekstra i 60 % stilling. Juristene er relativt erfarne med flere års fartstid fra påtalemyndigheten. Foruten nevnte jurister består avsnittet av en politifaglig etterforskningsleder/førstebetjent og seks etterforskere. Enheten opplever at ungdomssakene har fått større fokus etter omorganiseringen ved at etterforskere nå utelukkende jobber med ungdomssaker. Tidligere har etterforskerne jobbet med både saker på lokalt avsnitt og ungdomssaker. Egne etterforskere på ungdomsavsnittet har også medført at etterforskerne har fått en større kompetanse i disse sakene og de er tryggere i etterforskningen, samt at det sikrer en mer likeartet behandling av sakene.

Avsnittet når ikke målet om 42 dager saksbehandlingstid og under 70% av sakene påtaleavgjøres innen fristen. Under inspeksjonen ble det pekt på flere årsaker til dette; at alvorlighetsgrad og kompleksitet i denne sakstypen har økt og det over flere år, at bruk av sosiale medier og digitale enheter ofte er svært aktuelt i ungdomssakene, noe som i blant kan kreve tidkrevende bistand fra DPA og andre eksterne aktører som Snapchat m.m og at ungdomssakene krever koordinering med andre aktører som barnevern, Barnehuset, verger, forsvarere, tilrettelagte avhørere osv. som tar tid. Det er også pekt på at det i enkelte tilfeller er liten fremdrift i etterforskningen på grunn av organiseringen av arbeidet på etterforskningssiden, hvor etterforskerne ikke har ansvar for hver sine saker, men får tildelt konkrete arbeidsoppgaver av PEL. Dette fører til dårlig fleksibilitet og svekket helhetstenkning hos den enkelte som gjør at etterforskningen iblant forsinkes og at den totale oppgaveløsningen trekker ut i tid. Dette var også et tema under inspeksjonen i 2019 og synes således å være en vedvarende utfordring på avsnittet og som synes å skyldes uerfarenhet blant etterforskerne. Igjen anbefaler vi at denne arbeidsformen revurderes og at den enkelte etterforsker gis større ansvar for sakene i takt med økende erfaring.

Behandlingstid på utferdigelse av PUM (personundersøkelse) fra friomsorgen later til å ha gått noe ned fra 2019 og Friomsorgen i Oslo opplyser at gjennomsnittlig saksbehandlingstid for PUM i 3. kvartal 2020 er 130 dager. Fra avsnittets side er dette opplevd dette likevel som for lang tid. Saksbehandlingstiden varierer mye fra sak til sak og fra saksbehandler til saksbehandler og Friomsorgen regner sin saksbehandlingstid fra en saksbehandler får saken tildelt, ikke når de registrerer mottak av politiets anmodning. I en sak ble det eks. anmodet om PUM 17.02.2020 hvor PUM ble ferdigstilt 18.12.2020 og innkom Oslo politidistrikt 24.12.2020.

Avsnittet har derfor fortsatt praksisen med å utarbeide forenklede PUM (personundersøkelse for mindreårige) i enkelte saker for å bøte på den lange behandlingstiden for PUM hos Friomsorgen. Forenklet PUM er rettslig forankret i Riksadvokatens brev 14. desember 2015 med reviderte retningslinjer for innhenting av personundersøkelse for mindreårige og benyttes i alle saker som er egnet som tilståelsessak. Ungdomsjuristene opplyser at de har gode erfaringer med dette. Kravet er at ungdommen og vergen samtykker til tilståelsespådommelse, erkjenner straffeskyld og samtykker til innhenting av PUM. Etterforsker benytter sistnevnte samtykke til å selv ta kontakt med barnevern, forebyggende og eventuelt skole. Forenklede PUM konkluderer ikke med hvilken reaksjon ungdommen egner seg til. I rettsmøtet føres et vitne fra Konfliktrådet, som regel ungdomsordinator, og avgir forklaring opp mot ungdomsstraff og ungdomssoppfølging, forutsatt at det er det politiadvokaten foreslår. Ungdomsavsnittet klarer oftest å få ferdig en forenklet PUM i løpet av en uke, og ofte før det også.

Oslo statsadvokatembeter støtter denne praksisen og slutter seg til avsnittets oppfatning av viktigheten av å møte ungdommer som har begått alvorlige lovbrudd med en rask reaksjon og at det er svært uheldig om dette ikke lar seg gjøre på grunn av lang saksbehandlingstid hos Friomsorgen.

Under forrige inspeksjon i 2019 var det et tema at ledelsen ønsket at ungdomsjuristene henla lovbrudd begått av barn mellom 12 og 15 år uten etterforskning for å frigjøre tid til andre saker, i strid med etterforskningsplikten som følger av straffeprosessloven § 224 i disse sakene. I det skriftlige svaret fra ledelsen i forbindelse med denne inspeksjonen er det opplyst at disse sakene ikke rutinemessig henlegges, men ofte etterforskes og at etterforskningens omfang varierer etter sakens alvor. Saken sendes til barnevernet der det vurderes at det er grunnlag for det, dette gjelder hovedsakelig de alvorlige sakene. De mindre alvorlige straffesakene med gjerningspersoner under 15 år blir ofte avgjort med kode 051. Sakene som blir henlagt på kode 051 blir etter det opplyste ofte fulgt opp med forslag om bekymringssamtale ved Forebyggende seksjon samt underretning til barnevernet.

Under inspeksjonen ble det løftet frem noen sider ved etterforskningen i ungdomssakene som anses som særlig utfordrende:

-manglende muligheter for å avhøre mindreårige mistenkte på Barnehuset. De samme hensynene gjør seg gjeldende ved avhør av mindreårige mistenkte som ved avhør av mindreårige fornærmede og denne muligheten bør etter juristenes syn derfor være tilstede. Under henvisning til Barnehusenes mandat og ressurssetting har POD i brev av 12. februar 2020 kommet med presiseringer for bruk av Barnehusene til gjennomføring av avhør av mistenkte. Utgangspunktet er at Barnehusene ikke kan benyttes til slike avhør, med unntak av enkelttilfeller som ikke påvirker den regulære driften av Barnehusene.

-manglende insentiv til å erkjenne og samtykke til ungdomsstraff. Kravet for å idømme

ungdomsstraff er alvorlig og gjentatt kriminalitet. Juristene erfarer at de kandidatene som er tiltalt for forhold som er alvorlig eller har begått gjentatt kriminalitet ofte ikke erkjenner straffeskyld og heller ikke de faktiske forhold. Dette er et nødvendig krav for ungdomsstraff da domfelte skal møte fornærmede i et gjenopprettende møte. Dersom domfelte ikke erkjenner straffeskyld eller aksepterer det faktum en dom vil måtte bygge på, så vil det bli omkamp om faktum. Dermed påstår de svært sjeldent ungdomsstraff, alternativene blir derfor samfunnsstraff eller deldom.

Dette ble også påpekt under inspeksjonen i 2019 og juristene savner fortsatt en "mellomreaksjon" som en form for tvungent tilsyn som ikke er samtykkebasert. Til dette vil vi bemerke at det er et pågående arbeid knyttet til endring av straffeloven § 52a og hvor kravet til samtykke er foreslått fjernet og erstattet "*med en egnethetsvurdering, hvor ungdommens motivasjon for å gjennomføre ungdomsstraff eller ungdomsoppfølging inngår som et moment i vurderingen*" som følge av flere utfordringer knyttet til samtykkekravet.

8.2 Avsnitt for økonomietterforskning

Bemanningen ved avsnittet er uendret siden inspeksjonen i 2019. Økonomiavsnittet har fra implementeringen av nærpolitireformen våren 2017 og frem til våren 2020 vært preget av restanser akkumulert over tid. Inspeksjonsrapporten fra 2019 viste at avsnittet, inkludert de ansvarlige påtalejuristene, hadde 632 uavgjorte saker. Gjennom økning av etterforsknings- og påtalekapasitet gjennom 2019 og en restanseaksjon første halvår 2020, hvor kapasitetshenleggelse i stor grad ble benyttet, har situasjonen blitt bedre. Per 1. mars 2021 er det 169 uavgjorte saker.

Trekkreglene som regulerer fordelingen av økonomisaker mellom finans- og spesiallovgivning (EFS) ved FEE og GDEene medfører at Enhet Sentrum i hovedsak behandler økonomisaker som dreier seg om bedragerier, underslag, heleri og hvitvasking, samt ID-tyverier. NAV-bedragerier behandles nå ved FEE.

Etterforskningsseksjonen har kompetanse til å etterforske de fleste av enhetens økonomisaker, med unntak av saker hvor kryptovaluta er en del av saksbildet. Det er også enkelte andre mer kompliserte økonomisaker som enheten etter distriktets vektingsmodell ut fra kompleksitet mener bør etterforskes på EFS, men hvor EFS har en annen vurdering. Slike kompliserende faktorer er typisk internasjonale saker, antall involverte personer/foretak, behov for skjult etterforskning, datateknologi og oppgaver som krever revisor. Det er også en begrensning på sakens potensiale for kriminell vinning på inntil 10 millioner kroner i forhold til hva avsnittet skal etterforske.

Innenfor dette handlingsrommet har enheten fokus på å etterforske en blanding av små, middels og større saker innenfor alle typer av økonomisk kriminalitet, også mer ressurskrevende saker med målrettet innsats mot bestemte miljø og/eller personer, og slik at det ikke skal være noen lovtomme

rom. Det siste halve året har det vært en økning i inntak av saker, men det er fortsatt en del som må henlegges på kapasitet. På det ukentlige sakstinningsmøtet med påtale og etterforskning vurderes kapasiteten fortløpende.

Ettersom avsnittet ikke trekker skattesaker og saker om regnskapsovertredelser, er det så å si aldri behov for revisorbistand. Avsnittet har tilstrekkelig kompetanse, men får om nødvendig bistand fra Enhet Sentrums avsnitt for elektroniske spor.

Med unntak av avsnittslederen er det ingen av etterforskerne som har økonomisk utdanning fra før. Muligheten til å følge Økokrims og EFS' seminarer og fagparoler på Teams, benyttes for å øke fagkompetansen. Flestparten av etterforskerne og de to politiadvokatene følger eller har søkt på et nytt kurs på PHS om pengespor og inndragning.

8.3 Seksuallovbruddsaker

Siden mars 2020 har enheten mottatt 31 seksuallovbruddsaker (hovedsaksnummer; sakene kan inneholde vedleggsaker i tillegg) fra FEE; 27 saker i 2020 og 4 saker hittil i 2021. Sakene er i all hovedsak kodet som voldtekt eller misbruk av overmaksforhold. Etterforskning har ingen med spesialkompetanse innen fagfeltet, selv om enkelte etterforskere ved seksjonen kan ha vært innom fagfeltet i tidligere stillinger. De sakene enheten har mottatt er blitt etterforsket på de lokale etterforskningsavsnittene hvor en har benyttet de mest erfarne og motiverte etterforskerne. Siden dette er et fagfelt som for noen kan virke belastende å etterforske har avsnittslederne på lokal etterforskning søkt å avdekke hvilke etterforskere på avsnittene som ønsker/er komfortabel med å tildeles etterforskningsansvar for disse.

Også på påtale har saksansvaret i disse sakene blitt fordelt ut fra de som har meldt interesse for å jobbe med fagfeltet, om man har jobbet med sakstypen tidligere i annet politidistrikt og forøvrig om man har erfaring og kvalifikasjoner som tilsier at vedkommende kan håndtere sakstypen. Det er i all hovedsak erfarne politiadvokat 2 som har fått tildelt påtaleansvaret i disse sakene.

8.4 Arbeidet med menneskehandel og arbeidslivskriminalitet

Saker som gjelder menneskehandel etterforskes av FEE. Menneskehandelavsnittet på FEE har ikke et eget analyseavsnitt eller en innhentingsenhet som tilfører (egnede) saker til enheten. Innsatsen mot menneskehandel og etterforskning av denne sakstypen i Oslo politidistrikt avhengig således av at FEE får tilført dette fra FUF eller GDEene, utover de postanmeldelser som mottas og som gjelder overtredelse av straffeloven § 257. I 2020 er det ingen saker som gjelder menneskehandel som overført fra Enhet Sentrum til FEE.

Enhet Sentrum mener de har kompetanse til å identifisere saker som gjelder menneskehandel på seksjonen og varsler FEE / FUF der de mener å ha slike saker. I svarbrevet påpekes at menneskehandel har vært et av hovedtemaene på årets OÅO, noe som har gitt etterforskerne større kompetanse til å identifisere slike saker samt har bidratt til økt fokus. Det er imidlertid ingen faste møtepunkter mellom FEE og GDE på dette området. Dette er noe som man kan tenke seg kunne ha bidratt til å bedre distriktets måloppnåelse på menneskehandelfeltet og vi støtter et slik eventuelt initiativ.

Under inspeksjonen mottok vi for øvrig orientering om at etterretningsavsnittet ved Enhet Sentrum har god oversikt over virksomheter i kretsen hvor den lett kan tenke seg at det finnes ofre for menneskehandel og det regelmessig begås arbeidslivskriminalitet. Vi fikk imidlertid et inntrykk av at tilslag mot disse virksomhetene ikke gjøres/prioriteres pga kapasitetshensyn og fordi enheten ikke trekker sakene som da genereres. En jurist uttrykte dette generelt som at etterretning "ikke får lov til å gjøre noe". Vi anser dette som bekymringsfullt og advarer mot en slik mulig silotekning i organisasjonen som svekker Oslo politidistrikts innsats mot organisert og annen alvorlig, samfunnsfiendtlig kriminalitet.

8.5 IKT-kriminalitet

En stor andel av økonomisakene har knytninger til bruk av IKT-utstyr, for eksempel urettmessige lånoptak, nettbedragerier etc. Med en noe snevrere definisjon av IKT-kriminalitet, blir andelen betraktelig mindre. Økonomiavsnittet har hatt enkelte anmeldelser knyttet til såkalte CEO-bedragerier. Disse er i stor grad blitt henlagt med henvisning til manglende saksbehandlingskapasitet, eller overført EFS.

Etterforskningsseksjonen har kompetanse innen sikring og analyse av mobile enheter samt etterforskning på internett. Enheten har imidlertid de siste år mottatt saker hvor EFS har vurdert spamming og påvirkning av en bedrifts IKT system som skadeverk og at denne type saker skal etterforskes på driftsenhetene. Denne type kriminalitet har ikke driftsenheten kompetanse til å etterforske, det kreves kunnskap om gjennomgang av logger, hendelser, IP og kryptovaluta. Ofte skal betaling for å stanse disse angrepene skje gjennom kryptovaluta, noe driftsenheten ikke har kompetanse til å etterforske. Samme gjelder alvorlige trusler via mail til ulike statlige aktører, der betalingen skal skje gjennom kryptovaluta. Etterforskning av kun IP-adresse fører sjelden til oppklaring i disse typer saker

9 SAKSGJENNOMGANG

9.1 Reaksjoner (forelegg, dommer, påtaleunntatelser, konfliktråd mv.) mot unge gjerningspersoner i perioden 1. september 2020 til inspeksjonsdato og henleggelse i saker mot under gjerningspersoner i samme periode

Under inspeksjonen gjennomgikk vi cirka 60 saker (av 150 som ble fremlagt) av ulike alvorlighetsgrad og kompleksitet. Formålet var å undersøke om sakene som ungdomsavsnittet behandler holder tilstrekkelig høy kvalitet. Vi så spesielt etter om fremdriften i sakene var god nok og om det var gitt adekvate reaksjoner, herunder bruken av ungdomsoppfølging, ungdomsstraff og inndragning.

Vårt overordnede inntrykk etter gjennomgangen av sakene er at sakene behandles på en god måte fra start til slutt, herunder at det er tilstrekkelig fremdrift og adekvate reaksjoner. Der hvor der et fristoverskridelse virker det som om dette i hovedsak korresponderer med behovet for etterforskning.

Når det er sagt må det imidlertid påpekes at det i gjennomgangen er funnet saker hvor det er opphold i etterforskningen som virker som unødvendig. Slik vi ser det er fortsatt potensiale for å få bedre fremdrift i flere saker.

Når det gjelder reaksjoner i sakene vi gjennomgikk fremsto disse som rimelige og adekvate i forhold til det straffbare forholdet og gjerningspersonenes alder. Reaksjonene var i hele spennet og skjønnsutøvelsen med tanke på reaksjon virker god.

Ungdomsstraff så vi ikke eksempler på og det kan ha sammenheng med det vi fikk opplyst fra juristene på avsnittet. Juristene fremholdt at kravet for å idømme ungdomsstraff er alvorlig og gjentatt kriminalitet. Juristenes erfaring var at de som var tiltalt for forhold som er alvorlig eller har begått gjentatt kriminalitet ofte ikke erkjenner straffeskyld. Dermed påstås det sjeldent ungdomsstraff og alternativet blir derfor samfunnsstraff eller deldom.

Vi gjennomgikk cirka 35 av 125 saker som var henlagt i perioden 1. september 2020 til og med mars 2021. Vår vurdering er at de gjennomgåtte sakene var henlagt med korrekt begrunnelse. For øvrig hadde sakene en god fremdrift og i de sakene hvor mistenke var under 15 år ble barnevernet underrettet, samt forebyggende avsnitt.

9.2 Alle påtaleavgjorte og ikke-påtaleavgjorte saker som gjelder overtredelse av straffeloven § 275 jf. § 16 (drapsforsøk) i 2020 og frem til inspeksjonsdato

Saker som er kodet som forsøk drap (straffeloven § 275 jf. § 16) etterforskes og behandles som det klare utgangspunkt på FEE iht trekkinstruksen. Enhet Sentrum behandler likevel regelmessig enkelte slike saker. Det kan skyldes at saken initialt er kodet som (grov) kroppsskade, kroppskrenkelse eller trussel, og derfor trekkes av enheten iht trekkinstruksen, men at den senere etterforskningen viser at saken gjelder drapsforsøk. Saken kodes da om og beholdes på enheten hvor etterforskningen fortsetter frem mot påtalevedtaket, som også treffes av jurister på enheten. Det kan også være at saken ved anmeldelse er kodet som forsøk på drap, men at kontakt med FEE om overføring av saken viser at FEE ikke har kapasitet til å overta den og/eller behandle den med tilstrekkelig hurtighet. Vurderingen kan da bli at enheten anser det mest forsvarlig og hensiktsmessig at saken blir værende på enheten for etterforskning og påtaleavgjørelse der.

Under inspeksjonen ba vi om å få fremlagt både påtaleavgjorte og ikke-påtaleavgjorte drapsforsøkssaker enheten har/har hatt til behandling fra 1. januar 2020 og frem til inspeksjonsdato. Vi ønsket særlig å se på kvaliteten på etterforskningen i initialfasen og oppfølgingen etter initialfasen og fremdriften i sakene, samt subsumsjonen.

Det ble totalt fremlagt 8 saker (en av sakene syntes å være dobbeltført på listen). 6 av sakene var påtaleavgjorte og 2 av sakene var under etterforskning/ikke-påtaleavgjorte. Av de 6 sakene som var påtaleavgjorte var én henlagt pga. bevisets stilling og da av statsadvokaten i tråd med politiets innstilling. Én sak var henlagt på enheten grunnet mangel på opplysning om gjerningspersonen. De resterende 4 sakene var det tatt ut tiltale i. Tiltalekompetansen i saker som gjelder drapsforsøk ligger hos statsadvokaten. I alle de 4 sakene var politiets innstilling mht subsumsjon som drapsforsøk fulgt. I to av sakene er det falt dom i første instans i samsvar med tiltalen. Dommene er ikke endelige, men påanket av de domfelte. En av sakene er berammet og en av sakene er pr. rapportdato ikke berammet for behandling i første instans.

De 8 fremlagte sakene var alle etterforsket på ulike avsnitt på enheten; noen var etterforsket på de lokale etterforskningsavsnittene, en sak var etterforsket på avsnittet for ungdomsetterforskning og noen av sakene var etterforsket på avsnittet for spesialetterforskning. Det var flere ulike jurister som hadde påtaleansvar i sakene.

Nær alle sakene vi gjennomgikk var etter vår oppfatning etterforsket på en god måte. Spesielt god fremsto etterforskningen i initialfasen, hvor de ulike etterforskningsskrittene som var tatt syntes å være tilpasset saken på en god måte og hvor fokus på bevissikring syntes å være stort (åsted/spor, avhør, teknisk, legejournal mm). Det var laget etterforskningsplaner i alle sakene med unntak av en sak. Uttalelse fra rettsmedisinsk sakkyndig med vurdering av fornærmedes skader opp mot dødsfølge og risikoen for slik følge, er regelmessig av stor viktighet i disse sakene for å belyse så vel objektive som subjektive straffbarhetsvilkår. Dette var innhentet i de sakene det var naturlig å innhente det.

Avhørene holdt også gjennomgående høy kvalitet i sakene vi så på. Videre syntes det å være foretatt avhør av de riktige vitnene, og oppfølgingsavhør var foretatt der det var behov for det. Vi fikk ikke inntrykk av at det var foretatt unødvendige (oppfølgings)avhør. Saken som var henlagt av enheten fremsto som korrekt henlagt basert på etterforskningsmaterialet. Det bemerkes likevel at det kan synes som om det kunne ha vært gjort et noe bedre arbeid med bevissikring i den innledende fasen av etterforskningen av denne saken, som kunne ha gitt et større potensial for oppklaring.

Ingen av sakene vi gjennomgikk hadde liggetid eller unødvendig lang etterforskningstid. Tvert imot syntes sakene å ha blitt behandlet med god fremdrift og prioritet. I flere av sakene gikk det mindre enn ½ år fra anmeldelse til positivt påtalevedtak.

Vårt samlede inntrykk etter gjennomgangen er at Enhet Sentrum har god kompetanse til å behandle saker som gjelder drapsforsøk og at etterforskningen i disse sakene gjennomgående holder høy kvalitet. Sakene vi gjennomgikk var etterforsket og påtaleavgjort på ulike avsnitt på enheten. Vi kunne ikke se noe som tyder på at dette virker inn på kvaliteten på behandlingen av disse sakene på enheten, verken på etterforsknings- eller påtalesiden.

Av de 6 påtaleavgjorte sakene var 3 av sakene kodet som grov kroppsskade eller grov kroppskrenkelse i anmeldelsen, men oppsubsumert til drapsforsøk på enheten under etterforskningen. En av disse sakene er senere henlagt etter bevisets stilling, men i de to andre sakene er det utferdiget tiltale for drapsforsøk. I den ene av dem foreligger domfellelse i første instans. Dette er etter vårt syn en god indikator på at enheten har god "grep" om denne sakstypen.

9.3 Seksuallovbruddsaker fra FEE

Før inspeksjonen ble det oversendt liste med 32 saker, herunder en sak som gjaldt bistand til avhør fra et annet politidistrikt. 2 anmeldelser gjaldt seksuell omgang ved bruk av overmaktsforhold, de øvrige forskjellige voldtektsformer.

Det er gjennomgått 31 saker, som er registrert som anmeldelser i perioden fra april 2019 til mars 2021. Alle saker er valgt ut av og overført fra FEE, dvs at anmeldelse er inngitt annet sted enn ENS og all innledende etterforskning foretatt på FEE eller FKE. I disse sakene er anmeldelse hovedsakelig inngitt i ettertid ved at en person som mener seg utsatt for seksuelt overgrep tar kontakt med politiet for å inngi anmeldelse. Enkelte av anmeldelsene inngis opptil flere år etter hendelsene.

Sakene har i varierende grad oppklaringspotensiale mht om det er utsikt til et positivt påtalevedtak.

Det varierer også på hvilket stadium saken er overført fra FEE til ENS; fra kort tid etter anmeldelse til flere måneder etter og hvor flere etterforskningskritt allerede er gjennomført og etter varierende grad av uvirksomhet ved FEE.

Av positive påtalevedtak i sakene er det utferdiget 2 tiltaler. Ytterligere en sak er innsendt fra politiet med forslag om tiltale, men denne er returnert for ytterligere etterforskning. En sak er innsendt fra politiet med forslag om tiltale, men henlagt av statsadvokaten. I 2 saker er forholdene nedsubsumert til mindre alvorlige lovbrudd, hvorefter en sak er avgjort med forelegg etter at henleggelsen ble omgjort av statsadvokaten og en annen avgjort i konfliktråd.

Alle øvrige saker som er avgjort har blitt henlagt, hovedsakelig etter bevisets stilling, men en sak idet intet straffbart forhold anses bevist. Også henleggelseskodene ikke rimelig grunn til etterforskning, ukjent gjerningsperson og mangel på bevis er benyttet. Noen av henleggelsene har blitt påklaget, men henleggelsene har blitt opprettholdt av klageinstansen.

Gjennomgående synes ENS å ha foretatt en rask og adekvat etterforskning etter at sakene ble overført. De er gitt høy prioritet, og etterforskningen har stort sett ikke gått lenger enn hva som har vært nødvendig ut fra den enkelte sak.

Selv om det er lite erfaring med etterforskning av seksuelle overgrep av denne type ved ENS, så er etterforskning i det alt vesentlige gjennomført på en tilfredsstillende måte, og med god kvalitet.

Under vår inspeksjon av FEE tidligere i år ble det opplyst følgende som er inntatt i denne inspeksjonsrapporten: "Under inspeksjonen fikk vi en redegjørelse for arbeidet ved mottaksavsnittet, som er bemannet med en egen jurist. Mottaket ser ut til å være et effektivt tiltak for å få ned saksbehandlingstiden ved å styre saken riktig initialt, samt avslutte saker som ikke har etterforskningspotensiale på et tidlig tidspunkt." og "Sakene som er overført fra FEE er saker som er grundig gjennomgått på seksjonen med hensyn til egnethet og vurdert til ikke å by på de store etterforskningsmessige utfordringene (dvs. ikke varetekt, TA eller krevende elektroniske spor.) Typiske saker som overføres Enhet Øst og Sentrum er "festvoldtekter" som anmeldes i ettertid."

Av de sakene som ble gjennomgått på ENS var det flere saker med minimal mulighet for å kunne ende opp med et positivt påtalevedtak. Av disse burde et fåtall trolig heller ikke ha blitt satt ut til etterforskning på FEE ut fra hvilke opplysninger som ble gitt i anmeldelsen, og for flere fremsto det etter innledende etterforskning såpass tvilsomt om de ville kunne medføre tiltale at de nok heller kunne ha blitt henlagt på FEE i stedet for å bli overført til videre etterforskning ved ENS, siden de allerede skulle ha blitt grundig gjennomgått før overføring. Det er fortsatt en sak under etterforskning ved ENS hvor anmeldelsen neppe beskriver maktbruk eller trusler, og hvor omstendighetene rundt dette heller ikke er søkt nærmere avklart under etterforskningen. Et fellestrekk ved mange av sakene

er at det i svært liten grad er foretatt oppfølgende avhør, og da særlig av fornærmede, for å foreholde eller konfrontere med øvrige opplysninger som er fremkommet under etterforskningen, og da ikke minst forklaringer fra mistenkte eller øvrige vitner. Ved ett tilfelle hvor mistenkte var under 18 år på gjerningstidspunktet, men over ved avhørstidspunktet, skulle det ha blitt oppnevnt forvarer ved avhøret.

Det kan sees at det stort sett er benyttet etterforskningsplaner, i noe varierende grad ut fra sakenes kompleksitet og gjenstående etterforskningsbehov etter overføring fra FEE.

9.4 Saker som er avgjort av politiet etter Riksadvokatens midlertidige direktiver av 14. januar 2020 (Pandemidirektivet) punkt 2

Under inspeksjonen gjennomgikk vi 58 saker som er avgjort av politiet etter Riksadvokatens midlertidige direktiver av 14. januar 2020 (Pandemidirektivet) punkt 2. om økt bruk av forelegg og påtaleunntelser. Listen med saker som vi fikk tilsendt før inspeksjonen, er basert på at sakene er merket som covid-19-saker i tråd med notat av 3. april 2020 fra KRIPOS, IKT prosessforvalter for straffesaksbehandlingen. I dette notatet fremgår det at både i forelegg og påtaleunntelser, hvor det gis en mildere reaksjon i tråd med de til enhver tid gjeldende direktiver fra Riksadvokaten, skal det tas med opplysninger om det i den aktuelle påtaleavgjørelsen. Dette er forutsatt gjort som en manuell rutine.

Vårt formål med sakgjennomgangen har primært vært om reaksjonspraksis er i tråd med pandemidirektivene som er gitt fra Riksadvokaten.

Av de 58 sakene vi så gjennom, var 34 avgjort med forelegg, 14 med påtaleunntelse og 10 med tiltalebeslutning eller tilståelsesdom.

Foreleggsakene var gjennomgående saksforhold som egnet seg for å avgjøre med et forelegg i henhold til Riksadvokatens direktiv; det vil si at de i utgangspunktet ikke kvalifiserte til mer enn betinget fengsel i 45 dager, enten isolert eller som etterskuddsdom. Den i KRIPOS-notatets nevnte tilleggstekst var i varierende grad tatt med. I de fleste sakene er det inntatt en fritekst som viser til at påtalemyndigheten mener saken vanligvis kvalifiserer til strengere straff, men at forelegg som et unntak er gitt i medhold av Riksadvokatens midlertidige pandemidirektiv. I noen saker er det kun tatt forbehold om annen straff; det fremgår ikke hvorfor den mildere reaksjonen er tilbudt. I et par saker var det vist til direktivet, men ikke presisert noe forbehold om strengere straffepåstand. Bøtenivået synes også gjennomgående passende.

Det forekom to tilfeller av ruspåvirket kjøring som var avgjort med forelegg i strid med

pandemidirektivet. I den ene av disse sakene ble forelegget trukket tilbake, og det ble tatt ut tiltale.

I mange saker har juristene lagt inn en BL-arbeidslogg med et par setninger om hvorfor covid-19-forelegg er valgt. Det gir svært god notoritet for valg av reaksjon i saken (siden forelegg fra GDE aktorerer av FSI), og gjorde dessuten gjennomgangen her enkel.

Det var til sammen 14 saker med påtaleunntatelse på den tilsendte listen. Pandemidirektivet synes ikke i særlig grad å åpne for utvidet bruk av påtaleunntatelse i medhold av straffeprosessloven § 70. Likevel er det gitt flere slike, og av sammenhengen fremgår det ikke klart hvorfor saken er merket som en covid-19-sak. I sakene vi har gjennomgått hvor det er utferdiget påtaleunntatelse etter § 70 er det heller ikke vist til pandemidirektivet i påtaleunntatelsesdokumentet – med ett unntak – slik rutinen er, jf. foran nevnte notat fra KRIPOS.

Pandemidirektivet åpner i større grad for å gi påtaleunntatelse med hjemmel i § 69. Det er gjennomgående gitt påtaleunntatelse etter § 69 for naskerier og mindre alvorlige narkotikaovertridelser. Påtaleunntatelsene som er gitt med grunnlag i § 69, synes å være i tråd med direktivet med hensyn til sakstype, med unntak av én sak om gjentatt kjøring uten gyldig førerkort og andre overtridelser av vegtrafikklovgivningen.

I over halvparten av sakene med påtaleunntatelse manglet tekst med henvisning til pandemidirektivet som begrunnelse for saken var avgjort med påtaleunntatelse, sammen med opplysning om at saken vil bli oversendt retten med påstand om bot dersom den påklages.

Ti av de gjennomgåtte covid-19-sakene var endelig avgjort med tiltalebeslutning eller tilståelsesdom. Dette skyldes at forelegg ikke er blitt vedtatt, eller at siktede har pådratt seg flere straffbare forhold som har gjort det uaktuelt med forelegg for den først registrerte saken.

10 OPPSUMMERING

Hovedinntrykket etter inspeksjonen er at Enhet Sentrum er en velfungerende driftsenhet som er godt rigget for å håndtere det store volumet av saker som går i gjennom enheten og som varierer stort i alvor og kompleksitet. Samarbeidet mellom PEL og juristene i og etter jourruken og den senere oppfølgingen av sakene under "teamros" fremstår etter vårt syn som en spesielt vellykket operasjonalisering av ordningen med fremskutt integrert påtale, som kan være et eksempel til etterfølgelse for andre enheter i Oslo Politidistrikt.

Som nevnt innledningsvis var et av hovedfunnene fra inspeksjonen i 2019 at bruken av kapasitetshenleggelse *"tyder på at enheten ikke er ressursatt slik at den er i stand til å løse alle*

oppgaver som er forventet av dem". I lys av enhetens saksbeholdning som viser at enheten har måloppnåelse hva gjelder antall ikke påtaleavgjorte saker med svært god margin, er vi usikre på om dette fortsatt står ved lag. Enheten synes tvert imot å kunne ha kapasitet til å realitetsbehandle en større mengde saker enn det som gjøres i dag. Antallet kapasitetshenleggelse fremstår således ikke bare isolert sett som høyt sett i forhold til andre GDEer i Oslo Politidistrikt, men også som høyt når sett opp mot enhetens øvrige resultater.

Når volumet av saker er så stort, vil selv mindre avvik – både av positiv og negativ art – gi seg store utslag på resultatene som enheten oppnår. utfordringen for enheten fremover vil etter vårt syn derfor være å finne riktig nivå på antallet saker som settes ut til etterforskning og på antallet saker som legges bort fordi det ikke er kapasitet til å etterforske dem.

På noen områder synes funnene fra inspeksjonen i 2019 fortsatt å stå ved lag. På ungdomsavsnittet gjelder det måten arbeidet er organisert på og som ikke alltid fremmer fleksibilitet og helhetstenkning i oppgaveløsningen, og som har ført til dårlig fremdrift i enkeltsaker. Dette er uheldig på et sakfelt hvor en rask og effektiv sakshåndtering er av særlig viktighet og det gjelder lovpålagte frister for etterforskningen.

Det synes videre som at det er enkelte forbedringspunkter i tilknytning til samhandlingen med FEE som bl.a. har overført saker om IKT-kriminalitet til enheten som enheten ikke har kompetanse til å etterforske. På den annen side er det overraskende at Enhet Sentrum ikke har oversendt noen saker som gjelder overtredelse av straffeloven § 257 til FEE til tross for at enheten etter det opplyste både har kompetanse på slike saker og oversikt over virksomheter i kretsen hvor den lett kan tenke seg at det finnes ofre for menneskehandel. Faste møtepunkter mellom FEE og Enhet Sentrum på dette saksfeltet som involverer analyseenheten ved enheten fremstår som et fornuftig tiltak.

Relatert til saksgjennomgangen registrerer vi at kvaliteten på etterforskningen og påtalearbeidet gjennomgående fremstår som høy og at enheten har kompetansen som kreves for å håndtere de sakene som tilfaller enheten. Dette gjelder også saker som gjelder seksuallovbrudd og drapsforsøk som enheten har etterforsket, men som hører inn under FEE etter trekkreglene i Oslo Politidistrikt. Vi registrerer likevel at flere av sakene som gjelder seksuallovbrudd og som FEE har overført til Enhet Sentrum har hatt begrenset oppklaringspotensiale og nok skulle ha vært henlagt på FEE og da på et tidligere tidspunkt. Vi forstår det slik at ENS ikke har hatt avgjørelsesmyndighet relatert til hvilke seksuallovbruddsaker som er overført til dem fra FEE, men at vurderingen er tatt på FEE.

Når det gjelder den øvrige saksgjennomgangen merker vi oss at ENS har litt å hente på bedre etterleving av føringene gitt i Riksadvokatens Pandemidirektiv. Dette gjelder særlig bruken av prosessøkonomiske påtaleunntakelser i medhold av straffeprosessloven § 70 som Pandemidirektivet

ikke i særlig grad åpner for og at det inntas henvisning til direktivet i teksten i aktuelle siktelsesdokumenter (påtaleunntatelser, forelegg mm) i saker som avgjøres etter direktivet.

Punkter til videre oppfølging:

- Antall kapasitetshenleggelse fremstår som høyt. Det bes vurdert tiltak for å redusere disse og vi ber også om ENS synspunkter på henleggelsespraksisen og nivået for kapasitetshenleggelse.
- Samhandling med FEE om menneskehandelsaker. Dette er angitt som et eget oppfølgingspunkt i rapporten fra inspeksjonen av FEE i 2021 og det hitsettes fra den, som har gyldighet også her: " *Det er ingen saker som overføres fra FUF eller GDEene til FEE og som gjelder menneskehandel. Politidistriktet bes utarbeide en plan for hvordan å øke antall saker som gjelder menneskehandel og da i særdeleshet for kontakt og samarbeid med FUF og GDEene*". I relasjon til ENS vil en bemerke at det er ENS som besitter analysekompetansen og innhentingsfunksjonen i sin krets på dette saksfeltet.
- Det bes vurdert tiltak for en mer fleksibel og effektiv arbeidsform i etterforskningen av ungdomssakene.

Det bes om at Oslo politidistrikt innen **25. juni 2021** utarbeider en samlet plan for hvordan de ovennevnte punkter tenkes fulgt opp og med tidsperspektivet for dette. Politiets tilbakemelding til oppfølgingspunktene etter vårt tilsyn av Felles Etterforskningsenhet er til orientering mottatt her 21. mai 2021.

Monica Krag Pettersen
statsadvokat

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur

Gjenpart

Politidirektoratet

Fridtjof 0369 OSLO
Nansens vei 14-
16
Postboks 2102 0125 OSLO
Vika

Riksadvokaten

Mottakere

Oslo politidistrikt

Postboks 2093 0125 OSLO
Vika

KOP1